

**PRIJEDLOG ZAKONA
O POTVRĐIVANJU EUROPSKE SOCIJALNE POVELJE (IZMIJENJENE)**

I. USTAVNA OSNOVA

Ustavna osnova za donošenje Zakona o potvrđivanju Europske socijalne povelje (izmijenjene), sadržana je u članku 140. stavku 1. Ustava Republike Hrvatske („Narodne novine”, br. 85/2010 – pročišćeni tekst i 5/2014 – Odluka Ustavnog suda Republike Hrvatske).

II. OCJENA STANJA I CILJ KOJI SE DONOŠENJEM ZAKONA ŽELI POSTIĆI

Europska socijalna povelja Vijeća Europe utvrđuje prava i slobode svih pojedinaca i jamči socijalna i ekonomska prava, tj. ljudska prava koja utječu na svakodnevne živote ljude i uspostavlja sustav nadzora koji jamči njihovo poštivanje od strane država potpisnica. Ta su prava dodatak građanskim i političkim pravima koja štiti Konvencija za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda iz 1950. Povelja je otvorena za potpisivanje u Torinu 18. listopada 1961. godine, a danas Izmijenjena europska socijalna povelja iz 1996. godine postupno zamjenjuje prvi ugovor iz 1961.

Povelja proklamira 23 socijalna i ekonomska prava: prava zaposlenika, svih stanovnika i posebna prava nekih skupina izvan zaposlenosti (majki, djece i obitelji, osoba s invaliditetom, migranata i starijih osoba). Povelja jamči uživanje temeljnih prava, bez diskriminacije: prava na rad, primjerene radne uvjete, sigurnost i zaštitu zdravlja na radu, pravičnu plaću, organiziranje, kolektivno pregovaranje, profesionalnu orijentaciju, profesionalnu izobrazbu, zdravstvenu zaštitu i socijalnu sigurnost.

S obzirom na raznolikost prava utvrđenih Poveljom, sama Povelja se temelji na 'a la carte' sustavu ratifikacije koji državama potpisnicama omogućuje da, u određenim okolnostima, odaberu odredbe koje su voljne prihvatiti kao obvezujuće međunarodne pravne obveze. Drugim riječima, dok se države potpisnice potiču na prihvaćanje što više odredbi Povelje, dozvoljava im se da obveze koje preuzimaju u trenutku ratifikacije prilagode razini pravne zaštite socijalnih prava koja je ostvarena u nacionalnim sustavima.

Europsku socijalnu povelju i Dodatne protokole Republika Hrvatska je potpisala 1998. godine, a ratificirala 2003. godine.

Hrvatski sabor je na sjednici 20. studenoga 2002. godine donio Zakon o potvrđivanju Europske socijalne povelje, Dodatnog protokola Europskoj socijalnoj povelji, Protokola o izmjenama Europske socijalne povelje i Dodatnog protokola Europskoj socijalnoj povelji kojim se uspostavlja sustav kolektivnih žalbi (Narodne novine - međunarodni ugovori, br. 15/2002).

Republika Hrvatska ispravu o ratifikaciji položila je u Vijeću Europe 26. veljače 2003. godine. Prema Objavi o stupanju na snagu Europske socijalne povelje i Dodatnih protokola Europskoj socijalnoj povelji Povelja, Dodatni protokol Europskoj socijalnoj povelji i Protokol o izmjenama Europske socijalne povelje su, u odnosu na Republiku Hrvatsku, stupili na snagu 28. ožujka 2003. godine, a Dodatni protokol Europskoj socijalnoj povelji kojim se uspostavlja sustav kolektivnih žalbi 1. travnja 2003. godine (Narodne novine - međunarodni ugovori, br. 08/2003).

Republika Hrvatska je sukladno članku 20. stavku 2. Europske socijalne povelje iz 1961. godine izjavila da se smatra obvezanom slijedećim člancima (12 članaka) Dijela II Europske socijalne povelje:

- Članak 1. Pravo na rad
- Članak 2. Pravo na pravične radne uvjete
- Članak 5. Pravo na organiziranje
- Članak 6. Pravo na kolektivno pregovaranje
- Članak 7. Pravo djece i mladeži na zaštitu
- Članak 8. Pravo zaposlenica na zaštitu majčinstva
- Članak 9. Pravo na profesionalno usmjeravanje
- Članak 11. Pravo na zdravstvenu zaštitu
- Članak 13. Pravo na socijalnu i medicinsku pomoć
- Članak 14. Pravo na korištenje usluga socijalnih službi
- Članak 16. Pravo obitelji na socijalnu, pravnu i ekonomsku zaštitu
- Članak 17. Pravo majke i djeteta na socijalnu i ekonomsku zaštitu

Republika Hrvatska također je, sukladno članku 5. stavku 1. podstavku b. Dodatnog protokola Europskoj socijalnoj povelji izjavila da se smatra obvezanom člancima 1. (Pravo na jednake mogućnosti i uvjete u pogledu zaposlenja i profesije, bez diskriminacije prema spolu), 2. (Pravo na obavješćivanje i savjetovanje) i 3. (Pravo na sudjelovanje u određivanju i poboljšanju radnih uvjeta i radne sredine) Dijela II Dodatnog protokola Europskoj socijalnoj povelji. Navedeni članci Dodatnog protokola odgovaraju slijedećim člancima izmijenjene Europske socijalne povelje iz 1996. godine: članku 20. (Pravo na jednake mogućnosti i uvjete u pogledu zaposlenja i profesije, bez diskriminacije prema spolu), članku 21. (Pravo na informiranje i savjetovanje) i članku 22. (Pravo sudjelovanja u određivanju i poboljšanju radnih uvjeta i radne sredine).

III. OSNOVNA PITANJA KOJA SE UREĐUJU PREDLOŽENIM ZAKONOM

Ovim Zakonom potvrđuje se Europska socijalna povelja (izmijenjena), kako bi neke njezine odredbe, u smislu članka 141. Ustava Republike Hrvatske („Narodne novine”, br. 85/2010 – pročišćeni tekst i 5/2014 – Odluka Ustavnog suda Republike Hrvatske), postale dio unutarnjeg pravnog poretka Republike Hrvatske.

Europska socijalna povelja (izmijenjena) iz 1996. godine obuhvaća prava osigurana Europskom socijalnom poveljom iz 1961. godine, kao i pravo na stan, pravo na zaštitu u slučaju otkaza, pravo na dostojanstvo na radu, pravo na informacije i konzultacije u procesu kolektivnih otkaza i druga prava.

Svaka ugovorna stranka odnosno država mora prihvatiti 6 od 9 sljedećih članaka Povelje (tzv. sržnih odredbi): članak 1. Pravo na rad, članak 5. Pravo organiziranja, članak 6. Pravo na kolektivno pregovaranje, članak 7. Pravo djece i mladeži na zaštitu, članak 12. Pravo na socijalnu sigurnost, članak 13. Pravo na socijalnu i medicinsku pomoć, članak 16. Pravo obitelji na socijalnu, pravnu i ekonomsku zaštitu, članak 19. Pravo radnika migranata i njihovih obitelji na zaštitu i pomoć, članak 20. Pravo na jednake mogućnosti i uvjete u pogledu zaposlenja i profesije bez diskriminacije prema spolu.

Svaka država može se obvezati dodatnim brojem odredbi, a broj prihvaćenih članaka odnosno stavaka ne smije biti manji od 16 članaka, odnosno 63 stavka.

Hrvatska je Europsku socijalnu povelju (izmijenjenu) potpisala 06. studenoga 2009. godine, ali je do danas nije ratificirala.

S obzirom na to da bi Europska socijalna povelja (izmijenjena) postupno trebala zamijeniti prvi ugovor iz 1961. godine i Dodatni Protokol iz 1988. godine, Republika Hrvatska pridružila se ovim aktivnostima svojim potpisivanjem toga značajnog dokumenta na području ljudskih prava. Također se s ciljem podizanja socijalne politike i njezinog jačanja na svim razinama društva te osiguranja učinkovitosti osnovnih socijalnih prava, smatra se važnom ratifikacija Europske socijalne povelje (izmijenjene) kao jednog od temeljnih dokumenata za ostvarivanje društva solidarnosti i socijalne pravde.

Važno je naglasiti kako su prava zajamčena revidiranom Poveljom na manje ili više izričit i detaljan način zajamčena propisima EU. Nekih 98 stavaka revidirane Povelje može se povezati s obvezujućim odredbama primarnog i sekundarnog zakonodavstva EU-a, uz neke razlike u formi i sadržaju. Pritom je važno naglasiti kako su upravo direktive Zajednice bile primarna inspiracija za revidiranje teksta Europske socijalne povelje.

IV. OCJENA SREDSTAVA POTREBNIH ZA PROVOĐENJE ZAKONA

Za provedbu ovoga Zakona nije potrebno osigurati dodatna financijska sredstva iz Državnog proračuna Republike Hrvatske.